Vlaams Parlement

stuk **2095** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 4 juni 2013 (2012-2013)

Gedachtewisseling

over ‘Onderwijsspiegel 2013. Jaarlijks rapport van de onderwijsinspectie’

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Fatma Pehlivan

verzendcode: OND

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:
de heren Paul Delva, Jos De Meyer, de dames Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
mevrouw Vera Celis, de heer Kris Van Dijck;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:
de heer Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Veerle Heeren, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, Erik Tack;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine;
de heer Willy Segers, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:
mevrouw Gerda Van Steenberge.

INHOUD

1. Toelichting door de heer Lieven Viaene, inspecteur-generaal van de onderwijsinspectie 4
1.1. Deel 1. Doorlichtingen 4
1.2. Deel 2. Onderzoeken in de kijker 5
1.2.1. Reflectie over beleidsdoelen leren en werken 5
1.2.2. Multidisciplinair handelen in CLB's 5
1.2.3. Aanvangsbegeleiding in Vlaanderen 5
1.2.4. Talenbeleid 6
1.3. Deel 3. Enkele andere opdrachten 6
2. Reactie van de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel 6
3. Vragen en opmerkingen van de leden 7
4. Antwoorden van de minister 9
5. Antwoorden van de heer Lieven Viaene 9
Gebruikte afkortingen 12

Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen besprak op 25 april 2013 de 'Onderwijsspiegel 2013. Jaarlijks rapport van de onderwijsinspectie'. Het rapport is te vinden op de dossierpagina van dit stuk op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door de heer Lieven Viaene, inspecteur-generaal van de onderwijsinspectie

De heer *Lieven Viaene* zegt dat de inspectie bij haar bezoeken een evenwicht zoekt tussen een controlerend en motiverend optreden. De Onderwijsspiegel is een bundeling van honderden van die onderzoeken in Vlaanderen. Van elk onderzoek wordt ook nog eens een apart openbaar verslag gemaakt. Dat is trouwens de corebusiness van de inspectie: verslagen maken bedoeld voor ouders en scholen en met een advies aan de overheid over de school.

1.1. Deel 1. Doorlichtingen

Het rapport bestaat uit drie delen. Het eerste brengt verslag uit over de 537 doorlichtingen tijdens het schooljaar 2011-2012. 96% van de doorlichtingen krijgt een gunstig of beperkt gunstig advies. De nieuwe manier van doorlichting, gedifferentieerd en met focusbepaling, is in voege sinds 2009. Sindsdien deed de inspectie 1830 doorlichtingen, waarvan 58% een gunstig, 40% een gunstig advies beperkt in de tijd – binnen de drie jaar moet er iets worden rechtgezet en komt de inspectie dat controleren – en 2% een ongunstig advies kregen. Als een school een beperkt gunstig advies krijgt, moet ze op eigen (beleids)kracht het tekort wegwerken. Bij een ongunstig advies kan de inspectie externe hulp verplichten, wat, zo leert de ervaring, betere resultaten oplevert. Dat verklaart waarom het aantal ongunstige adviezen op enkele jaren tijd gestegen is van 0,5 naar 4%.

De inspectieverslagen bevestigen de resultaten van internationale onderzoeken, namelijk dat het Vlaamse onderwijs sterk is in talen en wiskunde, maar eerder zwak in wetenschappen en wetenschappelijke geletterdheid. Het basisonderwijs doet het daarenboven niet zo goed voor muzische vorming. In het bso en kso zijn er meer tekorten dan in het aso en tso, en dan vooral in de vakken van de basisvorming. Allicht is dat te wijten aan de aandacht voor de richtingspecifieke elementen in die opleidingsvormen. Hoewel de negen geïnspecteerde CLB's goed scoren, krijgen ze allen een negatief oordeel over de infrastructuur voor consulten. Hetzelfde geldt voor het dko, dat vooral voor de dansopleidingen een gebrekkige infrastructuur heeft.

De inspectie besteedt daarnaast bijzondere aandacht aan de veiligheid, gezondheid en hygiëne, een erkenningsvoorwaarde. 61% van de bezochte scholen krijgt een gunstig advies op dat vlak, 37% een beperkt gunstig advies, waarbij dus binnen de drie jaar verbeteringen moeten worden aangebracht; 2% krijgt een negatief advies, waarbij gevaarlijke situaties dringende ingrepen noodzakelijk maken. Ook bij de beperkt gunstige adviezen wordt een op vier scholen gevraagd onmiddellijk actie te ondernemen. Het gaat dan vaak over aanpassingen die geen of weinig geld kosten, zoals het in orde brengen van brandpreventieverslagen of keuringsverslagen van elektrische installaties.

Naast nagaan of de school de eindtermen bereikt en de ontwikkelingsdoelen nastreeft, onderzoekt de inspectie ook onderwijsprocessen. Daartoe plaatst ze minimum twee processen in de doorlichtingsfocus. Aan de hand van een kwaliteitswijzer gaat de inspectie na of de school de processen op een doelgerichte manier uitwerkt, ondersteuning biedt, of ze doeltreffend werkt en bereid is het beleid bij te sturen. Net als vorig jaar wijst de doorlichting uit dat vooral de doeltreffendheid een pijnpunt blijft. Dat neemt niet weg dat de scholen hard, met visie en gericht werken, maar zonder doeltreffendheid gaat er energie en effect verloren. De top vier van de onderzochte procesvariabelen zijn de onderwijskernprocessen: leerbegeleiding, evaluatiepraktijk, deskundigheidsbevordering en rapporteringspraktijk.

1.2. Deel 2. Onderzoeken in de kijker

1.2.1. Reflectie over beleidsdoelen leren en werken

Het tweede deel van de Onderwijsspiegel rapporteert over diepgaander onderzoek van de inspectie op vier domeinen. Het eerste is een reflectie over de beleidsdoelen leren en werken. De decretale evaluatie daarvan komt nu uit de startblokken en de inspectie wil daar een voorzet voor geven. Het onderzoek gebeurde op basis van een doorlichting van zestien centra voor deeltijds onderwijs (CDO), een try-out in Syntra en try-outs in zes centra voor deeltijdse vorming (CDV), die leerlingen persoonlijke ontwikkelingstrajecten aanbieden. De algemene conclusie is dat de drie beleidsdoelstellingen – aanbieden van trajecten op maat; realiseren van voltijds engagement; garanderen van volwaardige kwalificatie – nog niet gerealiseerd zijn. De expertise en vereiste instrumenten voor maatwerk zijn nog onvoldoende beschikbaar en een gebruiksvriendelijk systeem om vorderingen te registreren en te monitoren ontbreekt. De centra hebben elk een andere invulling van de doelstellingen. Voltijds engagement blijft moeilijk. In de helft van de centra voor deeltijds onderwijs vertoont meer dan de helft van de leerlingen problematisch spijbelgedrag. De inspectie concludeert dat de centra onvoldoende gewapend zijn om de complexe situatie adequaat aan te pakken. Zelfs als instellingen de beginsituatie goed in kaart brengen, is het nog niet zeker dat jongeren een aangepast traject krijgen. Door de versnippering van het aanbod is er ook te weinig flexibiliteit. Eens de contingenten gevuld, is er weinig beweging mogelijk.

Tot slot is er ook op vlak van studiebekrachtiging nog werk. Dat heeft te maken met de gebrekkige afstemming tussen de elementen van de vorming: de algemene vorming, de beroepsgerichte vorming en het werkplekleren. De kwaliteit van de evaluatie hypothekeert de objectiviteit en validiteit van de studiebekrachtiging. De onderwijsinspectie pleit voor bijsturing zo niet dreigt een devaluatie van de studiebekrachtiging.

1.2.2. Multidisciplinair handelen in CLB's

Een tweede onderzoek ging over het multidisciplinaire handelen in de CLB's en liep over een vijftal jaar. De praktische invulling van dat handelen verschilt grondig van centrum tot centrum. De behoefte wordt vaak bepaald door de situatie, gecreëerd door vragen van scholen en instellingen. Die hebben graag een vaste aanspreekpersoon, wat, mede door het deeltijds werken van sommige CLB-medewerkers, rendementsverlies veroorzaakt. Multicausale cases krijgen onvoldoende een multidisciplinaire afhandeling. De inspectie geeft de centra enkele aanbevelingen om daar iets aan te doen: werk een eenduidige visie uit op multidisciplinair handelen; verfijn de criteria om te bepalen wanneer een casus op het teamoverleg moet komen; informeer de scholen over multidisciplinair handelen; en verzamel data over de vragen en de benadering en stem daar ook het vormingsbeleid op af.

1.2.3. Aanvangsbegeleiding in Vlaanderen

Bij de invoering van de mentoruren in 2006, heeft de inspectie een eerste onderzoek gedaan naar de aanvangsbegeleiding in Vlaanderen. Na vijf jaar zouden de effecten van de mentoruren en de hervorming van de lerarenopleiding beoordeeld worden. Ondanks de afschaffing van de mentoruren in 2010 heeft de inspectie toch een tweede onderzoek gedaan. In eerste instantie heeft ze daarvoor de doorlichtingsverslagen van 2010-2011 en van 2011-2012 gescreend. In tweede instantie voerde de onderwijsinspectie een kwalitatief onderzoek uit in 14 scholen.

Sinds de afschaffing van de mentoruren hebben bepaalde scholen met eigen middelen een aanvangsbegeleiding opgezet, andere hebben het geschrapt. Het beleid in de scholen is geëvolueerd van een ad-hocbeleid naar een meer gestructureerd beleid en terug. In scholen waar de aanvangsbegeleiding overleeft, wordt die vaak toevertrouwd aan de persoon die

de mentoropleidingen volgde. Als die echter de school verlaat, dreigt de kennis verloren te gaan. De complexiteit van de opdracht van de nieuwe leerkracht staat vaak in relatie met de kwaliteit van de aanvangsbegeleiding. Ze is doorgaans beter in het buitengewoon onderwijs. Scholen voelen volgens de spreker aan dat de beginnende leerkracht niet op die taak voorbereid is.

1.2.4. Talenbeleid

Het derde onderzoek gaat over het talenbeleid. Dat onderzoek loopt nu al drie jaar, maar de inspectie stelt jammer genoeg geen evolutie vast. Van de 60% scholen met een talenbeleid, doet maar 20% dat met voldoende diepgang en bereik. Erger is dat 40% nog steeds geen of weinig stappen gezet heeft om een talenbeleid uit te werken. De inspectie wijst opnieuw op haar aanbevelingen over talenbeleid van de afgelopen jaren.

1.3. Deel 3. Enkele andere opdrachten

Het derde deel van de Onderwijsspiegel handelt over de andere opdrachten van de inspectie. Alle 471 aanvragen om een getuigschrift bubao gelijk te stellen aan een getuigschrift bao zijn positief geadviseerd. De programmatiestop in het secundair onderwijs is een goede basis voor rationalisering, maar de verstarring dreigt. De stop hindert immers noodzakelijke aanpassingen aan het studieaanbod in bepaalde scholen of scholengroepen.

Sinds twee jaar hanteert de inspectie voor de controles van huisonderwijs een gedifferentieerde benadering. Ze bezoekt vooral leerlingen waarover haar 'negatieve' berichten bereiken en leerlingen die lange tijd geen bezoek meer kregen. De risico's blijken het grootst in het secundair onderwijs.

Een andere opdracht betreft de projecten kunstinitiatie. De inspectie heeft ze alle 21 bezocht, de kwaliteit gecontroleerd en mooie voorbeelden gezien om de cultuurcompetentie en het zelfbeeld te verhogen en een betere connectie te krijgen met buurt, ouders en school.

2. Reactie van de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

Minister *Pascal Smet* vindt in de Onderwijsspiegel vooral veel steun voor zijn beleidslijnen, vooreerst voor de verhoging van het beleidsvoerend vermogen van scholen. De noodzaak daarvan laat zich voelen in het gebrek aan doeltreffendheid in heel wat scholen. Ook voor het personeelsbeleid kan professioneel leiderschap vruchten afwerpen. Dat bewijst de evolutie in sommige scholen. De schaalvergroting in het onderwijs zal veel van die problemen oplossen.

De infrastructuur blijft een teer punt. De minister onderhandelt momenteel met de onderwijsverstrekkers om naast de chronologie andere criteria voor de volgorde van de wachtlijsten te hanteren. Daarnaast hoopt hij van de stad Antwerpen snel antwoord te krijgen over een proefproject met de verzekeringssector, een nieuwe financieringsbron.

Dat het talenbeleid stagneert, is uiteraard niet zo goed. Het antwoord ziet de minister in de operationalisering van de talennota in Onderwijsdecreet XXIII, dat ondertussen aangepast is aan een aantal opmerkingen van Vlor en sociale partners.

De programmatiestop in het secundair onderwijs heeft voor de minister zijn limieten bereikt. In OD XXIII zal er een procedure staan voor nieuwe programmatie vanaf het schooljaar 2014-2015, een maatregel die ook past in de vernieuwing van het secundair onderwijs. De nieuwe regels moeten het mogelijk maken om gericht in te spelen op de arbeidsmarkt en ervoor zorgen dat het studieaanbod en de spreiding over de scholen gerationaliseerd wordt.

OD XXIII zal ook een sluitende regeling bevatten voor huisonderwijs waarbij een leerling basis- of secundair onderwijs die twee maal niet slaagt voor de examencommissie zich ver-

plicht moet inschrijven in een school. Na twee negatieve controles op huisonderwijs door de onderwijsinspectie is de leerling trouwens ook verplicht zich in te schrijven. De minister benadrukt dat de controles van huisonderwijs strenger worden om elk kind degelijk onderwijs te waarborgen. Op de vraag van de heer *Boudewijn Bouckaert* of die verplichte inschrijving wel grondwettelijk is, repliceert minister *Pascal Smet* dat de teksten nog aan de Raad van State worden voorgelegd. Volgens hem geldt de regeling al in de Franse Gemeenschap.

3. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* vraagt waarom de evaluatie van de Syntra slechter is dan die van de centra voor deeltijds onderwijs. Gezien er deze regeerperiode geen grondige hervorming meer te verwachten is, wil het lid zich focussen op die aspecten die wel snel aangepakt dienen te worden. De minister zal maatregelen nemen om het beroep van leerkracht aantrekkelijker te maken, maar het komt er ook op aan leerkrachten in het beroep te houden. De onderwijsinspectie heeft het over een tweespalt tussen scholen die de aanvangsbegeleiding in handen geven van voormalige mentoren en andere. Wat zal de minister nog deze regeerperiode ondernemen om beginnende leerkrachten goed te begeleiden in alle scholen? Zal hij daarvoor extra middelen reserveren zoals de inspectie aanbeveelt? En zal aandacht daarvoor een onderdeel vormen van de professionalisering van de directeurs?

Mevrouw *Sabine Poleyn* vraagt of de inspectie een oorzaak ziet voor de slechte scores in het basisonderwijs voor wereldoriëntatie en muzische vorming. Voor muzische vorming zou een nauwere samenwerking met het dko misschien soelaas brengen. Voorts informeert het lid hoe de inspectie precies de doeltreffendheid meet. Is een grotere schaal daar een goede oplossing voor, zoals de minister suggereert? Omdat voor leren en werken drie totaal verschillende systemen geïntegreerd zijn, zijn er nog grote verschillen. Hoeveel tijd hebben de centra om zich aan te passen, bijvoorbeeld vooraleer het diploma devalueert?

Het verrast de spreker dat de inspectie ook verantwoordelijk is voor het toezicht op het Nederlandstalige onderwijs in het buitenland. Gaat het dan uitsluitend over huisonderwijs of ook over de wereldscholen van de Nederlandse stichting NOB? Voorts informeert de spreker naar een rapport over dat toezicht. Dat zou allicht informatie opleveren voor de nauwere samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland.

Ondanks de wijdverbreide positieve evaluatie van het Vlaamse onderwijs, krijgt toch 40% van de scholen slechts een beperkt gunstig advies en moet dus een en ander aanpassen, aldus mevrouw *Kathleen Helsen*. Ook de stijging van de negatieve adviezen van 0,5 naar 4% zet haar aan het denken. In het basisonderwijs, in het bso, kso, buo en deeltijds onderwijs stelt de inspectie heel wat knelpunten vast. De Onderwijsspiegel geeft daar wel een overzicht van maar koppelt er geen aanbevelingen aan. Trekt de minister er wel beleidsconclusies uit? Daarnaast baart het mevrouw Helsen zorgen dat 40% van de scholen niet in orde is op het vlak van de veiligheid, gezondheid en hygiëne. Hoewel ze hun best doen, mankeert het heel wat scholen ook aan doeltreffendheid, een niet te minimaliseren knelpunt volgens de spreker. Schaalvergroting kan daar een oplossing voor zijn, maar professionalisering hoort daar niet onlosmakelijk bij want dat vergt extra inspanningen. Hoe kan dat gebeuren?

De spreker heeft begrepen dat niet alleen de infrastructuur in de CLB's, maar ook de lokalen die scholen aan medewerkers van die centra ter beschikking kunnen stellen, onder meer voor medische consulten, niet aan de vereisten voldoen. Het lid informeert of dat een onderdeel is bij het beoordelen van de bouwdossiers van scholen. Omdat jaar na jaar de infrastructuur van CLB's als probleem opduikt, suggereert mevrouw Helsen dat daar meer aandacht aan geschonken wordt.

De onderwijsinspectie suggereert dat het beleid duidelijker zou omschrijven wat multidisciplinair handelen zou moeten zijn in de CLB's. Het lid vraagt zich af of het wel wenselijk

is dat het beleid dit doet. De centra moeten daarover een visie hebben en kunnen aantonen dat ze multidisciplinair werken. Maar een centrale omschrijving zou hun flexibiliteit kunnen beperken.

Mevrouw Helsen is geen voorstander van taaltesten, omdat de informatie die daaruit gehaald wordt, onvoldoende rendeert. Momenteel wordt er immers gescreend terwijl heel wat scholen, zowat 80%, geen goed talenbeleid hebben en dus niet weten hoe ze met de resultaten aan de slag moeten. Ze vreest dat OD XXIII niet veel zal oplossen.

Ze informeert of de minister op basis van de Onderwijsspiegel al actie zal ondernemen voor leren en werken of de resultaten van de evaluatie zal afwachten. Het is immers nu al duidelijk dat het mangelt aan degelijke instrumenten en dat er onvoldoende plaatsen zijn voor voltijds engagement of het juiste traject. De inspectie toont aan dat de screening goed is maar dat de jongere niet altijd in het aangepaste traject terechtkomt omdat bepaalde contingenten volzet zijn. Het lid ziet haar klacht dat er in bepaalde regio's onvoldoende plaatsen in brug- en voortrajecten zijn, zo bevestigd. Het is tijdverlies te wachten op de evaluatie om te remediëren aan bekende problemen. Tot slot vraagt ze of de minister de mankementen aangetoond door de onderwijsinspectie, ook zal inbrengen in de evaluatie van leren en werken.

Ook mevrouw *Fatma Pehlivan* kaart het stijgende aantal negatieve adviezen aan. De tekortkomingen van het bubao en het buso en dbso baren haar zorgen omdat die onderwijsvormen vaak net de meest kwetsbare leerlingen begeleiden. Ook bso en kso scoren significant slechter dan het aso en tso. Ze vraagt hoe de minister bij de hervorming van het secundair onderwijs die kloof zal dichten.

De geïnspecteerde OKAN-school kreeg twee keer een onvoldoende. Het lid informeert of ze dan moet sluiten, zoals een leerling die thuis les krijgt, bij twee onvoldoende evaluaties verplicht terug naar de school moet. OKAN is immers het fundament van de schoolcarrière van anderstalige leerlingen.

De heer *Jos De Meyer* vraagt beleidssuggesties van de inspectie voor aanvangsbegeleiding. Bij de minister informeert hij in welke mate de chronologie nog een rol zal spelen bij de beoordeling van de infrastructuurdossiers. Nu wordt de chronologie al vaak terzijde geschoven voor capaciteitsingrepen, voor dringende renovatie bijvoorbeeld na brand of voor DBFM-constructies.

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* betreurt het vluchtige antwoord van de minister terwijl alle opmerkingen van de inspectie een diepere bespreking vergen. Het lid ziet niet hoe het creëren van scholenassociaties op korte termijn op zich de aanvangsbegeleiding van jonge leerkrachten zal verbeteren. Wat de infrastructuur betreft, heeft het lid te doen met de inspectie die gedwongen wordt negatieve adviezen te geven terwijl ze weet dat ze daardoor scholen voor grote problemen plaatst. Scholen hebben immers geen geld om de noodzakelijke ingrepen te doen. Kortom, de overheid keurt de situatie af, maar geeft onvoldoende middelen om er iets aan te doen. Het zal niet volstaan om de criteria aan te passen, hoewel dat volgens mevrouw Meuleman wel degelijk nodig is, getuige het geval van een school die moest sluiten wegens instortingsgevaar maar geen subsidies kon krijgen. De voornaamste kwestie is het geldtekort.

Om de ongekwalificeerde uitstroom tegen te gaan moet het secundair onderwijs hervormd worden, maar moeten de uitvallers ook goed opgevangen worden in het systeem van leren en werken. Dat die nu niet voldoen, heeft te maken met het gebrek aan middelen en dus ook begeleiding om aan maatwerk te doen. Ook over dit aspect vraagt het lid dus een diepgaander antwoord van de minister.

Voorts deelt mevrouw Meuleman de mening van mevrouw Helsen over het talenbeleid. Ze stelt ook vraagtekens bij de screening en de oplossingen van OD XXIII. Daarnaast informeert ze of de minister vakleerkrachten voor vreemde talen en muzische vorming in het basisonderwijs overweegt. Een flexibelere regeling daarvan zou misschien de tekorten op dat vlak, die al een tijdje aanslepen, wegwerken.

De heer *Boudewijn Bouckaert* vraagt hoe de onderwijsinspectie staat tegenover de aanbeveling van professor Kenis in het kader van het onderzoek over de planlastvermindering om het beperkt gunstig advies van de onderwijsinspectie af te schaffen (zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2012-13, nr. 2086/1).

Omdat de inspectie de risicogevallen controleert, is het beeld van het huisonderwijs niet zo positief. Zal de inspectie ook een onderzoek voeren dat wel een algemeen kwaliteitsbeeld van het huisonderwijs oplevert? Tot slot informeert de voorzitter of de bewering klopt dat het stijgende succes van huisonderwijs veroorzaakt wordt door fundamentalistische ouders, vooral allochtonen, die hun kinderen modern onderwijs willen onthouden.

4. Antwoorden van de minister

Minister *Pascal Smet* wijst er vooraf op dat de afschaffing van de mentoruren gebeurd is op vraag van het onderwijsveld. Sommige scholen begeleiden hun beginnende leerkrachten goed, andere minder, dat hangt samen met de graad van professionalisering. Momenteel heeft de minister daar geen extra middelen voor. Scholen hebben daar echter al middelen voor. De minister denkt dat de samenvoeging van middelen in de scholengemeenschap al heel wat soelaas zou bieden. Na de schaalvergroting zal de aanvangsbegeleiding ook gemakkelijker te organiseren zijn. Zo denken ook de onderwijsverstrekkers daar trouwens over. Schaalvergroting leidt inderdaad niet per definitie tot professionalisering. Zo zijn ook de kwaliteiten van de directeur en de organisatiemodellen daarvoor bepalend. Terloops vermeldt de minister nog dat ook bedrijfsleiders schaalvergroting een van de betere onderwijsbeslissingen vinden.

Wat de infrastructuur betreft, zal hij de opmerking over de CLB's zeker onthouden. Ondanks de opmerkingen van de heer De Meyer, acht de minister het toch zinvol om na te gaan in hoeverre andere criteria dan de chronologie een rol kunnen spelen bij de volgorde van de infrastructuurwachtlijst. Zo moeten scholen subsidies kunnen krijgen om fundamentele infrastructuurproblemen die de inspectie aankaart, weg te werken. Goede afspraken en rationele criteria zullen ervoor zorgen dat bepaalde voorafnames verdwijnen. Hij zal, in consensus met de onderwijsverstrekkers, uit de verschillende modellen eentje uitwerken. Terloops wijst hij er echter op dat niet alle aspecten die de inspectie vraagt aan te pakken, geld kosten, bijvoorbeeld een inventaris van gevaarlijke producten, een ontbrekend brandverslag.

Hij begrijpt de kritiek bij de talenscreening, maar de regering en heel wat mensen vinden die belangrijk. Daarbij komt nog dat de screening de scholen zal dwingen tot een talenbeleid. Voor muzische vorming, Frans, techniek acht de minister vakleerkrachten in het basisonderwijs wenselijk, hoewel niet iedereen in het onderwijs er zo over denkt. Vakleerkrachten zouden ook het tekort aan leerkrachten kunnen verlichten.

Vooraleer maatregelen te nemen, zal de minister wachten op de evaluatie van leren en werken, die in samenwerking met het beleidsdomein Werk zal gebeuren. Morgen staat het bestek voor die evaluatie op de regeringsagenda. De sector zelf wil trouwens ook wachten. Wat de persoonlijke ontwikkelingstrajecten betreft, ziet de minister wel wat beweging maar hij wil dat eerst met de centra bespreken.

5. Antwoorden van de heer Lieven Viaene

De heer *Lieven Viaene* zegt dat basisscholen niet zo goed scoren voor wereldoriëntatie omdat het meerdere vakken omvat en er niet zoveel materiaal voor beschikbaar is. Leer-

boeken, didactisch materiaal en vergelijkende testen zijn er meer en beter voor taal en wiskunde. De affiniteit van een leerkracht met muzische vorming is bepalend voor de kwaliteit van zijn les. De suggestie om samen te werken met dko is bijzonder waardevol. De kunstinitiatieprojecten bewijzen dat. Dat er echter maar 21 scholen zijn die binnen zo'n project samenwerken met een academie bewijst dat de drempel niet laag genoeg is.

De inspectie meet de kwaliteit, onder meer de doeltreffendheid, met een instrument de kwaliteitswijzer genaamd. Doeltreffendheid betekent dat een school kan verantwoorden waarom zij ontwikkelingen programmeert. De meeste scholen ontwikkelen wel een initiële visie, leerkrachten krijgen dan middelen, ondersteuning en tijd, maar te weinig scholen gaan na of de doelstellingen wel gerealiseerd zijn. Ze denken dus na over wat ze doen, ze doen het, maar gaan niet na of het resultaat gehaald wordt. Schaalgrootte is niet dé oplossing op zich, maar kan wel helpen om het beleidsvoerend vermogen, de kern van de oplossing, te versterken. Op het vlak van doeltreffendheid zouden de pedagogische begeleidingsdiensten het verschil kunnen maken. Zij zouden de scholen gericht kunnen steunen naar meer professionalisering. Zij kunnen ook scholen helpen om de doeltreffendheid van de aanvangsbegeleiding te vergroten met een beperkt aantal middelen.

De eerste doelstelling van een doorlichting is een rapport maken voor de school. Natuurlijk is er een link met de erkenning door de Vlaamse overheid en krijgt de school een label. Maar met de controle wil de inspectie de school vooral aanzetten tot ontwikkelingsgericht denken. Een beperkt gunstig advies is dus voor de inspectie geen afstraffing, zelfs geen onrustbarend signaal maar een teken dat er verbetering mogelijk is. Het betekent dat de inspectie denkt dat de school zelf in staat is te veranderen. Doordat de inspectie gedifferentieerd doorlicht, waarbij ze na een vooronderzoek een focus per school legt, is het beeld fragmentair. Een focus maakt een evenwichtige mix van sterktes en zwaktes. Op basis van de resultaten valt niet af te leiden wat oorspronkelijk als sterk en wat als zwak gedefinieerd werd. Daarom moet er voorzichtig omgesprongen worden met de resultaten en kunnen conclusies pas na jaren getrokken worden. De inspectie bepaalde zo welke de mindere vakken van het basisonderwijs zijn, ook internationale studies bewijzen dit. De inspectie heeft voor het secundair onderwijs nog geen oordeel over vakken gegeven, maar wel over richtingen omdat die scope groter is. Kso en bso scoren dus minder goed dan aso en tso.

Dat 40% beperkt gunstig scoort voor welzijnsbeleid, is inderdaad niet zo goed. Scholen erkennen de tekorten maar wijzen op het gebrek aan middelen om er iets aan te doen. Ook hier tracht de inspectie vooral het schoolbeleid WZB (welzijnsbeleid) te evalueren. Ook uit het overleg met FOD WASO (Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg) blijkt trouwens dat het efficiënter is te focussen op het risicobeheersingsbeleid. Met een beperkt gunstig advies wil de inspectie de school aanzetten om een risicobeheersingsbeleid te voeren. Als scholen een negatief advies krijgen, moeten ze onmiddellijk actie ondernemen.

Om praktische redenen, onder meer het vermijden van verplaatsingen, worden medische consulten meer en meer op school zelf georganiseerd. Met de opmerking dat de CLB-infrastructuur op scholen onvoldoende is, bedoelt de inspectie wel degelijk de lokalen voor medische consulten, niet voor CLB-medewerkers. Ook op het CLB zelf zijn de lokalen soms niet aangepast.

De inspectie heeft voorgesteld dat de overheid enkele minimale criteria voor multidisciplinaire werking in CLB's zou voorstellen, maar niet dat ze sturend zou optreden. De inspectie wil zelf te allen prijze vermijden dat ze in de plaats zou treden van de centra, maar enkel centra aanmoedigen om hun multidisciplinaire werking op een andere manier te organiseren.

Kwetsbare jongeren verdienen inderdaad goede onderwijskwaliteit. In de Onderwijsspiegel wordt minder aandacht besteed aan bubao en buso en dbso omdat het om een klein

aantal scholen gaat, wat invloed heeft op de representativiteit van de conclusies. Het buitengewoon onderwijs kent een nieuwe regelgeving, net zoals leren en werken. De inspectie wil de problemen aankaarten maar hen ook de kans geven de nieuwigheden op een succesvolle manier te implementeren. Twee OKAN-scholen hebben een negatieve beoordeling gekregen, maar het gaat om twee verschillende scholen. Als ze bij een volgende controle opnieuw een negatieve beoordeling krijgen, moeten ze zich verplicht laten begeleiden.

Wat leren en werken betreft, heeft de inspectie meer informatie over de CDO's omdat ze 16 doorlichtingen deed. Bij de Syntra-instellingen en CDV's hield ze enkel try-outs. Het was de eerste keer dat de inspectie die instellingen bezocht en ze heeft dan ook gericht de drie doelstellingen van het nieuwe decreet gecontroleerd. Bij de CDV's controleerde ze de erkenningsvoorwaarden. In samenspraak met Syntra Vlaanderen is beslist om pas volgend jaar de Syntra-instellingen door te lichten. In afwachting zet de inspectie samen met Syntra een traject op om de lokale posten in te lichten over de resultaten van het eerste bezoek aan een Syntra en hen te helpen om aan de grote pijnpunten te remediëren. De inspectie heeft in alle CDV's een try-out gedaan, zonder dwingend gevolg, maar ter kennismaking.

De inspectie heeft daarnaast het toezicht op de Europese scholen als bijkomende opdracht gekregen. Voorheen was dat een gedetacheerd inspecteur. Diezelfde persoon doet nog steeds de doorlichting, maar nu in dienst van de inspectie.

Wat het huisonderwijs betreft, start de inspectie uit pragmatische overwegingen vanuit een risicoanalyse. Daaruit distilleert ze 100 tot 120 huisbezoeken, maar kan daarop geen algemeen geldende conclusies baseren. De huidige vrijwillige vragenlijst zal verplicht worden, waardoor de inspectie over meer informatie zal beschikken. Pas dan zal zij op het vermoeden van de heer Bouckaert, dat inderdaad leeft, een antwoord kunnen geven.

Wat de aanvangsbegeleiding van leerkrachten betreft, vraagt de onderwijsinspectie dat de overheid zowel voor beginnende leerkrachten maar ook voor meer ervaren leerkrachten begeleidingsmiddelen voorziet. Verder is de onderwijsinspectie voorstander van gekleurde middelen voor aanvangsbegeleiding die dan toegekend worden aan een groep scholen. Daarnaast vraagt ze om blijvend middelen vrij te maken voor mentoropleidingen.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Fatma PEHLIVAN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

aso	algemeen secundair onderwijs
bao	basisonderwijs
bso	beroepssecundair onderwijs
bubao	buitengewoon basisonderwijs
buo	buitengewoon onderwijs
buso	buitengewoon secundair onderwijs
CDO	centrum voor deeltijds onderwijs
CDV	centrum voor deeltijdse vorming
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
DBFM	Design Build Finance Maintain
dbso	deeltijds beroepssecundair onderwijs
dko	deeltijds kunstonderwijs
FOD	Federale Overheidsdienst
kso	kunstsecundair onderwijs
NOB	Nederlands Onderwijs in het Buitenland
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers
tso	technisch secundair onderwijs
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
WASO	Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
WZB	Welzijnsbeleid